

Med andre øjne – historien bag

Hvem tror du, du er!? Udbruddet kommer fra en gruppe drenge af pakistansk herkomst, og det er rettet mod mig. Jeg og mine medskuespillere har netop modtaget applaus i en grøftekant efter halvanden times buskørsel rundt i København. I forestillingen 'Gidsel' tror publikum, de er på vej til teatret, mens fiktive skænderier og gidseldramaer blander sig med virkelighedens politiudrykning. Bussen kører stærkt og passagererne råber og skriger, mens det langsomt går op for dem, at dette er forestillingen.

Jeg spiller pakistanske Samir, som står overfor et arrangeret ægteskab med sin kusine. Undervejs bliver Samir opsøgt af sin danske kæreste, der langt fra er indforstået med situationen. Forestillingen ender på en pløjemark, og på vej tilbage deler vi programmer ud, mens vi småsnakker med folk om oplevelsen.

En af de pakistanske drenge får øje på listen over skuespillere. Samir Chaudry: Morten Nielsen.

Ikke nok med, at busturen var teater fra start til slut. Jeg har ved at farve mit hår og skæg, sætte et par solbriller i håret og hænge en lille guldkæde om halsen narret ham til at tro, at jeg virkelig var pakistaner, ligesom ham selv.

Han er rasende. Hvad bilder jeg mig ind at tro, at jeg ved noget som helst om Pakistan. Om arrangerede ægteskaber! Og om ham! Jeg spørger, om han synes forestillingen var urealistisk? Nej, men ... det er ikke det, det handler om, siger han. Jeg skal bare blande mig uden om! Men det vil jeg ikke! Jeg synes, vi i Danmark blander os alt for meget uden om, hele tiden og altid, svarer jeg.

Det var ret vildt med den politibil, siger en af de andre drenge så. De begynder at tale om forestillingen igen, og de synes, det var sejt, da jeg løb ind og ud mellem bilerne for at stoppe min danske kæreste i at melde min familie til politiet. Tilbage i byen giver drengene mig high five på vej ud af bussen og kalder mig skiftevis Samir og Morten. Jeg er accepteret ... og for et øjeblik blevet en af dem. 'Fucking perker' råber de grinende, da de vinker farvel til Morten Nielsen.

To uger efter premieren står jeg i min lokale grønthandler – stadig med sortfarvet hår og skæg – da en kvinde prikker mig på armen. Er der ingen tomater i dag? Det ved jeg ikke, siger jeg, og hun ryster på hovedet og går. Dagen efter i samme butik spørger en mand, hvad tid vi lukker. Pludselig falder brikkerne på plads – de tror, jeg ejer forretningen! Ude på gaden falder jeg i staver. Kommer i tanker om, hvor

usædvanligt stille der blev rundt om mig i saunaen forleden. Og hvor alene 'Samir' sidder i metroen. I det øjeblik bliver jeg pludselig bevidst om at jeg, Morten, normalt tilhører en hvid majoritet.

Drengene i bussen havde ret; hvad ved jeg om at vokse op som pakistaner i Danmark, fordi jeg et par uger bliver mødt som Samir og ikke som Morten. Men ved at blive genkendt som en anden, havde jeg lært noget vigtigt om mig selv og min omverden. Jeg begyndte at lægge mærke til, hvordan vi alle, minoritet som majoritet, indhegner os selv; hér er jeg, og der er ingen adgang for uvedkommende! Hvordan vi hver især er med til at opretholde magtstrukturer, som holder folk inde og ude, oppe og nede.

Det her skal alle da opleve, tænkte jeg, og ideen til Med Andre Øjne begyndte at tage form.

Som skuespiller er jeg med identiteter en del af fagligheden, men det er et potentiale alle rummer. Gennem den fysiske, sanselige oplevelse af at tilhøre en anden befolkningsgruppe kan man få øje på det, man tager for givet. Se sig selv udefra. Majoriteten vil måske pludselig føle sig meget synlig. Mens minoriteter måske vil opleve friheden i ikke at være synlig. Ikke konstant at blive målt og vejjet.

Jeg kontaktede fotograf Henrik Saxgren – netop hans visuelle univers kunne brede projektet ud – og til min store glæde var han med på ideen. Med Global Stories som producent og midler fra Statens Kunstråd gik det løs: Over seks uger i foråret 2011 rykkede seks skoleklasser ud af deres vante kontekst. Med hjælp fra deres lærere og fra professionelle makeup-artister, en dramapædagog og engagerede frivillige ændrede børnene etnicitet – enkelte også køn – mens de fortolkede og reflekterede over processen. Iklædt nye identiteter begav de sig ud i det offentlige rum og tilbage til skolekammerater og forældre. Det er disse 127 børns modige indsats, der danner grundlaget for Med Andre Øjne-udstillingen.

I mellemtiden har Med Andre Øjne udviklet sig. Vi arbejder i dag fortsat med børn, men også med voksne i mange forskellige sammenhænge. Grundidéen er: skift etnicitet, skift køn, skift hvad du vil, men forbliv dig selv. Gå ud i verden og se, hvad der sker. Prøv dit eget liv af ud fra andre vilkår. En rolle kan man lægge fra sig. En erfaring tager man med sig – også når parykken og sminken er væk. Ingen er for unge eller gamle til at udvide rammerne for, hvad vi ser, når vi ser på os selv og hinanden.
Hvem tror du egentlig, du er?

Morten Nielsen, København 01.08 2013

medandreojne.com